

บุหงาตานี และ นกเขาอะไร กันแน่?

นกเขาอะไรกันแน่?
ประยูร อุทัยพันธุ์
อดีตครู อ.ยะรัง จ.ปัตตานี

กล่าวได้ว่า บริเวณสามจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นแหล่งต้นกำเนิดของกิจกรรมประชันเสียงสัตว์ปีกชนิดหนึ่ง นั่นก็คือ การประชันเสียงนกเขา ซึ่งปัจจุบันได้ขยายอาณาเขตของการประกอบกิจกรรมประเภทนี้ออกไปหลายจังหวัดในประเทศ และมีตรประเทศใกล้เคียงหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน เป็นต้น

นกเขาดังกล่าวนี้ เรียกว่า "นกเขาลึก" ลักษณะรูปร่างและสีสันทองขน คล้ายคลึงกับนกเขาอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า "นกเขาใหญ่"

คำว่า นกเขาลึก และ นกเขาใหญ่ เป็นคำที่เรียกใช้กันทุกภาคของประเทศ

จะมีก็แต่นกเขาอีกชนิดหนึ่ง ที่เรียกแตกต่างกัน คือ "นกเขาเทศ" ซึ่งภาคกลางและภาคอื่นใช้เรียกกัน แต่ภาคใต้ (ชาวใต้ขนานแท้และดั้งเดิม) กลับเรียกว่า "นกเขาชวา"

เช่นเดียวกับ เบ็ดเทศ ของภาคอื่น แต่เป็น เบ็ดชวา ของภาคใต้

พจนานุกรมได้นิยามคำว่าเทศ ไว้ตอนหนึ่งว่า ไม่ใช่ไทย หมายถึงแขก เช่น เครื่องเทศ ม้าเทศ ผ้าเทศ

ฉะนั้น นกเขาเทศ ก็ต้องหมายถึงนกเขาที่มีเผ่าพันธุ์เดิมในต่างประเทศ

ภาษามลายูถิ่นที่ใช้พูดกันในภาคใต้ เรียกนกเขาลึกว่า บุรงตืด เรียกนกเขาใหญ่ว่า บุรงตุโต และเรียกนกเขาเทศว่า บุรงตุโตยาว

ยาว คือ ชวา บุรงตุโตยาว ก็คือ นกเขาชวา

ความจริงคำว่า นกเขาชวา นี้ มิใช่จะใช้กันเฉพาะภาคใต้เท่านั้น ภาคอื่นก็ใช้ และใช้กันมานานแล้ว

หากแต่แตกต่างกันในแง่ความหมาย เอาให้แน่ชัดลงไปไม่ได้ว่า นกเขาชวานั้น เป็นนกเขานิดใดกันแน่

เมื่อไม่สามารถหาหลักฐานอ้างอิงที่มาของคำ นกเขาชวา ได้ ก็ต้องอาศัยการสอบถามผู้เขียนได้ถามบุคคลที่มีภูมิลำนาทองภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน

ว่า นกเขาชวานั้น เป็นนกเขานิดใด มีลักษณะอย่างไร

คำตอบ บ้างก็ว่า นกเขาชวา ก็คือ นกเขาเทศ ความหมายเช่นเดียวกับทางภาคใต้ บ้างก็ว่า นกเขาชวา ก็คือ นกเขาลึก บ้างก็ว่า นกเขาชวา ก็คือ ทั้งนกเขาลึกและนกเขาใหญ่ แต่เรียกรวม ๆ กันว่า นกเขาชวา บ้างก็ว่า นกเขาชวา ก็คือ นกเขาทุกชนิด ที่เรียกรวม ๆ กัน

สรุปแล้ว เป็นคำตอบที่ไม่เป็นเอกฉันท์ เดือนลอย อาศัย "เขาว่า" และ "เคยเรียก" กันขาดเหตุผลที่จะชี้ชัดให้ควรแก่การเชื่อถือได้

โดยสภาพทั่วไป นกเขาลึกกับนกเขาใหญ่ มีรูปร่างลักษณะตลอดจนสีสันทองขนคล้ายคลึงกันมาก กิริยาอาการร้องไวปราดเปรี้ยวก็เช่นกัน เป็นนกที่พบเห็นกันบ่อย ๆ ตามราวป่าบ้านเมืองเรา

ส่วนนกเขาเทศนั้น มีขนเป็นสีพื้นเพียงสีเดียว ขาวบ้างหม่นบ้าง กิริยาอาการก็เชิงซ้ำ ไม่เคยพบเห็นตามราวป่าที่ไหนเลย นอกจากเห็นอยู่ในกรงที่เขาขังเลี้ยงไว้เท่านั้น

เมื่อนกเขาลึกและนกเขาใหญ่ บอกกำเนิดในถิ่นแห่งความ

เป็นไทย แล้วเราควรจะเรียกว่า
นกเขาชวาละหรือ

และเมื่อนกเขาเล็ก-นกเขา
ใหญ่ ไม่น่าจะเรียกว่านกเขาชวา
ก็คงเหลือเพียงชนิดเดียว ที่น่าจะ
ได้ชื่อว่า นกเขาชวา นั่นก็คือ นกเขา
เทศ

ความหมายของคำ เทศ
กับ ชวา ก็น่าจะเพียงพอสำหรับ
ความเข้าใจได้แล้ว

ฉะนั้น ความหมายของคำว่า
นกเขาชวา ของชาวใต้ ที่ใช้เรียก
นกเขาเทศ จึงน่าจะมีส่วนถูกต้อง
เป็นแน่

นกเขาเล็ก-นกเขาใหญ่ เป็น
นกเขาไทยแท้ ๆ ชื่อชนิดของนก
ก็เรียกกันมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายาย
โยจะยกให้ชวาเข้าถือสิทธิ์ครอบ
ครองเป็นเจ้าของเผ่าพันธุ์ไปเสียเล่า

ในการประกวดนกเขาเล็ก
ตอนเริ่ม ๆ นั้น เขาใช้คำตรง ๆ
ว่า “การประชันเสียงนกเขาเล็ก”
ไม่ว่าจะเป็นการประกาศโฆษณา
ด้วยวาจา ตีพิมพ์ในใบปลิว หนังสือ
พิมพ์ หรือทางวิทยุ โทรทัศน์ทั้งใน
ท้องถิ่นและเมืองกรุง ใช้คำว่า นก
เขาเล็ก กันทั้งนั้น

แต่ต่อมา เมื่อกิจกรรมการ
แข่งขันนี้กว้างขวางออกไป คำ
นกเขาชวา ก็เริ่มเข้ามาปะปนนกเขา
เล็ก บ้างเรียกว่า การแข่งขันนกเขา
เล็ก บ้างก็เรียก การแข่งขันนกเขา
ชวา หนัก ๆ เขานกเขาเล็กก็ถูกตี
ตกขอบ คงเหลือแต่นกเขาชวา แถม
ปรุงแต่งให้เป็น “นกเขาชวาเสียง”
เสียด้วย ก็ไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้
กำหนดคำ ๆ นี้ขึ้นมาใช้ ตัวอย่าง
เช่น การแข่งขันที่จังหวัดยะลา
ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๓-๖ มีนาคม

๕๒ รุสมิแอล

๒๕๓๑ ซึ่งจัดเป็นงานมหกรรม
ก็ใช้คำว่า “งานมหกรรมการแข่ง
ขันนกเขาชวาเสียงอาเซียน ครั้งที่
๓”

คำว่า “นกเขาชวาเสียง”
เหมาะสมเพียงใด และมีค่าควรแก่
การใช้คำนี้หรือไม่ ลองพิจารณากัน
ดู

ความจริงถ้าจะใช้คำว่า “การ
แข่งขันหรือประชันเสียงนกเขา...”
แล้วระบุชนิดนกนั้นลงไป ก็น่าจะ
ให้ความเข้าใจได้อย่างตรงไปตรงมา
แต่นั้นแหละ อาจจะเป็นคำที่ “เซย”
สำหรับท่านผู้มีสุนทรียภาพทาง
ภาษาก็เป็นได้

สมัยก่อน ไม่ค่อยมีใครนิยม
เลี้ยงนกเขาเล็ก เพราะมันไม่ขยันขัน
เหมือนนกเขาใหญ่ นกเขาใหญ่บาง
ตัวเพียงเห็นคนผ่านมาใกล้ ๆ ก็ดู
เอา ๆ เหมือนเป็นการทักทายหรือ
เชื้อเชิญเลยทีเดียว ส่วนนกเขาเทศ
นั้น ส่วนมากเลี้ยงไว้ฟังเสียงขัน
บอกยามกลางคืนเช่นเดียวกับไก่

กรงขังนกเขาใหญ่ ส่วนมาก
เป็นกรงขังเดี่ยว กรงละตัว เป็น
กรงแขวนตามชายคา ลักษณะกรง
ป้อม ๆ ไม้ฉัตรบรรจงและแพงค่า
เหมือนกรงนกเขาเล็กในสมัยนี้
ส่วนนกเขาเทศนั้น เขามักขังกรง
สี่เหลี่ยมกว้างใหญ่พอสมควร
เพื่อสะดวกในการเลี้ยงลักษณะ
ครอบคร้ว ออกลูกออกหลานอยู่
ร่วมกรงกัน ตัวกรงนิยมติดตั้ง
อย่างถาวร ไม่หวังเคลื่อนย้าย ติด
กับฝาเรือนบ้าง ลงหลักปักเสา
ข้าง ๆ ระเบียบบ้านบ้าง

การเลี้ยงนกเขาทั้งสองชนิด
นี้ เขาหวังเพียงให้เสียงนกได้ช่วย
ขจัดบรรยากาศแห่งความเงียบเหงา

ภายในบ้านไปได้บ้างเท่านั้น ไม่มี
การประกวดประชันเสียง คำรับ
ตำราว่าด้วยลักษณะนกเขาก็ยังไม่
มีใครนำออกมาเผยแพร่

ในสมัยนั้น นกที่นิยมเลี้ยง
เพื่อเปรียบเทียบเสียง ก็ได้แก่ นก
กรงหัวจุก หรือทางภาคกลางเรียก
ว่า นกปรอดหัวโขน

ปัจจุบันนี้ มีบางจังหวัดทาง
ภาคใต้ เริ่มฟื้นฟูกิจกรรมประชัน
เสียงนกกรงหัวจุกกันบ้างแล้ว คาด
ว่าคงแพร่หลาย ไม่พบนกเขาต่อไป
ในอนาคต นกกรงหัวจุกเสียงดี ๆ
ในขณะนี้ ราคาเรือนพันเข้าไปแล้ว
อาจจะเป็นเรือนหมื่น เรือนแสน
หรือเรือนล้านเหมือนนกเขาก็ได้
ใครจะไปรู้ และเมื่อนั้นคงจะมีเกจิ
อาจารย์และตำรับตำราบอกลักษณะ
ดี-ร้ายของนกกรงหัวจุกไว้ให้ศึกษา
กันบ้างเป็นแน่

บุหงาตานี

บุหงา รากศัพท์มาจากภาษา
ชวา แปลว่า ดอกไม้

ตานี หมายถึงเมืองตานี หรือ
จังหวัดปัตตานี

บุหงาตานี ก็คือดอกไม้เมือง
ตานี

นี่เป็นเพียงความหมายของ
คำ แต่ความหมายที่แท้จริงนั้น
เป็นคำอุปมาถึงสาวเมืองปัตตานี
ก็ดูปมาดังกล่าวนี ยังจะละลึก
ไปถึงสาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะ
อีกด้วย

“บุหงาตานี” สมัยก่อนเป็นที่
กล่าวขวัญและเลื่องลือกันมาก มัก
จะปรากฏคำนี้อยู่ในข้อเขียนของนัก
เขียน เมื่อเขียนเกี่ยวกับหญิงไทย

มุสลิมเมืองปัตตานี ไม่ว่าจะเป็นบท ร้อยแก้วหรือร้อยกรอง แต่ปัจจุบัน คำนี้สร้างเข้าไปมาก

มีข้อชวนคิดว่า จังหวัดชายแดนใต้ที่มีพี่น้องไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อย่าง ยะลา นราธิวาส และสตูล ทำไมจึงไม่มีคำอุปมาว่า บูหงายะลา บูหงาบางนรา (นราธิวาส) หรือบูหงาสตูล เหตุใดจึงจำเพาะเจาะจงแต่บูหงาดานี

ก็จำต้องย้อนอดีตกันบ้างนิดหน่อย เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริง

ขอตัดตอนโดยเริ่มตั้งแต่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปกครองภาคใต้ของประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปรับปรุงการปกครองบริเวณ ๗ หัวเมืองเสียใหม่ โดยแบ่งเขตเป็น จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ให้เมืองตานี เมืองหนองจิก เมืองยี่ริง (ยะหริ่ง) เมืองสาย (สายบุรี) รวมกันเป็นจังหวัดปัตตานี เมืองรามันห์ เมืองยะลา รวมกันเป็นจังหวัดยะลา และเมืองระแงะ เป็นจังหวัดนราธิวาส ตามสภาพภูมิศาสตร์ จังหวัดยะลาและนราธิวาส อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดปัตตานี

สมัยก่อนนั้น การคมนาคมไม่สะดวก แม้ทางหลวงสายปัตตานี-ยะลา และสายปัตตานี-นราธิวาส จะมามาก่อนแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นถนนที่เต็มไปด้วยหินก้อนโต ๆ บางแห่งที่ไม่ได้ลงหิน ก็ลุ่ม ๆ คอน ๆ เป็นหลุมเป็นบ่อ รถยนต์ที่สู้บในสมัยนั้นกว่าจะวิ่งกระเสือก

กระสนไปสู่จุดหมายปลายทางได้ ผู้โดยสารก็สะบักสะบอมไปตาม ๆ กัน

ไม่ว่าคนในตัวเมืองปัตตานีหรือคนต่างจังหวัด หากประสงค์จะเดินทางจากปัตตานีไปยะลาหรือนราธิวาส ส่วนมากอาศัยรถไฟเป็นพาหนะ โดยนั่งรถยนต์จากตัวเมืองไปลงยังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ ซึ่งเส้นทางหลวงสายปัตตานี-โคกโพธิ์สมัยนั้นเสมือนทางสายเอก แม้ไม่ได้ลาดยางเช่นสายอื่น ๆ แต่ก็ได้รับการปรับปรุงผิวถนนอยู่เสมอ ๆ จากสถานีโคกโพธิ์ไปถึงสถานีนิบง (สถานียะลาในปัจจุบันนี้) แล้วนั่งรถยนต์ต่อไปยังตัวเมืองยะลา ซึ่งสมัยนั้นตัวเมืองยะลาอยู่ลึกเข้าไปจากบริเวณสถานี เป็นระยะทางไกลมิใช่น้อย

(นิบง-นอกจากเป็นชื่อสถานีรถไฟแล้ว ยังเป็นชื่อที่นิยมเรียกแทนตัวเมืองยะลาด้วย คำว่า นิบงเป็นภาษามลายูถิ่น แปลว่า ต้นเลขาชะโอน ซึ่งก็เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เพราะบริเวณดังกล่าวอุดมไปด้วยต้นเลขาชะโอน)

ถ้าหากจะเข้าเมืองนราธิวาส (สมัยนั้นเรียกว่าเมืองบางนรา หรือบันนาฆอ ตามสำเนียงมลายูถิ่น ซึ่งแปลว่า นาค ส่วนคนจีนเรียกเมืองนี้ว่า ยะกัง แปลว่ากระไร หรือหมายถึงอะไร ไม่ทราบได้) ก็ลงรถไฟที่สถานีตันหยงมัส แล้วต่อรถยนต์เข้าสู่ตัวเมือง

จังหวัดยะลาและนราธิวาสในสมัยนั้น ยังห่างความเจริญอยู่มาก ไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากบุคคลต่างท้องที่ ที่หวังเข้ามาเมืองเพื่อการท่องเที่ยวที่ศนาจร

เมื่อสภาพการณ์เป็นเช่นดังกล่าว ประกอบกับปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนเก่า ประชากรก็หนาแน่น มีความสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรมิใช่น้อย จึงต้องตกอยู่ในฐานะเมืองหน้าด่าน ที่เรียกร้องความสนใจจากคนต่างถิ่น ได้ดี

กิดคติศัพท์ที่ว่าปัตตานีมีกุ้งปลาชุม ผลไม้มีนานาชนิดที่สามารถออกผลให้รับประทานกันได้ตลอดปี บรรยากาศที่ร่มรื่น ประชาชนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีสถานที่ควรศึกษาและท่องเที่ยวหลายแห่งจึงเป็น กิดคติศัพท์ที่เสมือนเสน่ห์ที่เข้าชวนใจแก่นักท่องเที่ยวมิใช่น้อย

และกิดคติศัพท์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง อันเปรียบเสมือนเสน่ห์แฝง ที่สร้างความจงใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวยุคที่เป็นบุรุษเพศ ก็คือ "นางนกราศรี" จำนวนมากมายที่กลางปีกบินร่อนฉาบเฉียวไปตามโรงแรมต่าง ๆ จำนวนสิบกว่าโรง เพื่อแสวงหาผู้ที่ยินดียินยอมเป็นเหยื่อให้แก่นาง ในสนนราคาที่พักเหมาะสมพอควรกับมาตรฐานของคุณภาพ

"นางนกราศรี" ดังกล่าว มิใช่ร่อนเร่พเนจรมาจากไหน หากแต่เป็นนางนกที่ถือกำเนิดในถิ่นของตนเอง ที่มีใจรักและปรารถนาจะดำรงชีพในสภาพเช่นนั้น ไปตามกาลเวลา บางรายก็สมัครใจไปจนแก่เฒ่า เมื่อหมดสภาพในการล่าเหยื่อ ก็เปลี่ยนสภาพมาเป็น "ไค้ซ" หรือ "เทรนเนอร์" แทนจนกว่าจะสิ้นอายุขัย บางรายได้คิดก่อนชีวิตจะสาย เหยื่อรายใดดลาลึกตกใน

ห้วงเสน่ห์ของนาง ซึ่งนางเห็นว่าพอจะยึดเป็นหลักประกันได้ นางก็จะเบนชีวิตไปตามวิถีทางที่คาดหมาย สลักคราบ “นกรัตริ” ไว้กับอดีต เปลี่ยนโฉมเป็นนักธุรกิจการค้าบ้าง เป็นขวัญใจของเศรษฐีสาวบางบ้าง บางรายโชคดีได้เป็น “คุณนาย” ของข้าราชการระดับสูงก็มี

กิตติศัพท์ดังกล่าวแล้วนั้น เป็นกิตติศัพท์เฉพาะเรื่องเฉพาะราว ส่วนกิตติศัพท์ที่กล่าวรวม ๆ ก็คือ ปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น แตกต่างในด้านภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย ความเป็นอยู่ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่ท้าทายและกระตุ้นใจชาวต่างถิ่นได้เป็นอย่างดี

พูดถึงสาวไทยมุสลิมจังหวัดปัตตานีโดยทั่วไปแล้ว ถ้าไม่ยึดระบบ “ชาตินิยม” จนเกินไป เราต้องยอมรับว่า เสน่ห์ของนางล้าเลิศมิใช่น้อย

ยามอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน แม้ไม่เพรศพรายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ที่สวมใส่ นางก็เฉิดฉายด้วยเรือนร่างอันระหงสง่างาม ผมยยาวสยาย ขยับใบหน้าที่ปราศจากการเสริมแต่ง ให้ดูสวยซึ้ง นวลเนียน ผิวหน้าดูปลิดดวงตาสื่อความซื่อเสมือนเด็กไร้เดียงสา กิริยาท่าทีไร้อริตติตติดินไร้มายา เหล่านี้เป็นสื่อชวนเชิญให้หมายสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของนางยิ่งนัก

ยิ่งไปกว่านั้น ยามสาวเจ้าปรุงแต่งโฉมก่อนออกนอกบ้าน ก็วิจิตรบรรจงด้วยการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ที่นิยม ประทับด้วยผ้าถุงบาเต๊ะ เสื้อบานง สอดใส่

เครื่องประดับตามสมควร เช่น สร้อยคอ กำไลมือ ปรุ้งแต่งใบหน้า แต่พองาม ผมยยาวเกล้ามวย สอดแซมไม้ดอกประดับเกล้าแต่พอเหมาะ น้ำหอมน้ำปรุงก็จริงกลิ่นตามรสนิยมตามเรือนร่างบ้างเล็กน้อย เข้ายวนอารมณ์ ดึงดูดสายตาและความสนใจของผู้ที่พบเห็นได้เป็นอย่างดี

จากพฤติกรรมและลักษณะการดังกล่าว จึงได้มีผู้สรรคำอุปมาสาวไทยมุสลิมจังหวัดปัตตานีว่า บุษงาดานี

ใครเป็นคนริเริ่มใช้ บุษงาดานีเป็นคำอุปมานั้น ไม่สามารถจะทราบได้ แต่เข้าใจว่าผู้ริเริ่มคำนี้ ต้องไม่ใช่ชาวปัตตานีแน่นอน

และที่มีดমনเข้าไปอีกก็คือ ไม่สามารถทราบเจตนาของผู้สรรคำอุปมาว่า คำ ๆ นี้เริ่มต้นจากจุดไหนกันแน่

เพราะมีทั้งจุดลบ และจุดบวก

เมื่อ “บุษงาดานี” ยังกำกวม ไม่สามารถชี้ชัดเนื้อแท้ลงไปได้ จึงสร้างความเคลือบแคลงใจ กระอักกระอ่วนใจ และตะขิดตะขวงใจ

ให้กับชาวปัตตานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็ได้แก่พี่น้องไทยมุสลิม เข้าทำนอง “จะอ้อมก็ไม่ใช่ จะร้องไห้ก็ไม่ซิง” เพราะไม่รู้ว่าจะหน้าที่แท้จริงนั้นเขาอุปมาเพื่อชมเชย หรือกระเทนะกระแหน กันแน่...นี่คืออดีต

ปัจจุบัน พฤติการณ์อันเป็นจุดลบของสาวไทยมุสลิมเมืองตานี ได้โยยบินลับหายไปหมดสิ้นแล้ว คงเหลือแต่จุดบวกอันได้แก่ลักษณะการอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แม้ว่ารูปแบบของเอกลักษณ์จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา แต่ก็คงรักษาค่าของผลบวกไว้ พอที่จะนำไปลบความเคลือบแคลงใจ ความกระอักกระอ่วนใจ และความตะขิดตะขวงใจอันเกิดจาก “บุษงาดานี” ลงไปได้

ความพรวามวของ “บุษงาดานี” ในอดีต ได้ลบรอยหมดสิ้น ความชัดเจนแจ่มใสเข้ามาแทนที่ “บุษงาดานี” จึงเป็นคำอุปมาที่พอจะเกิดความภาคภูมิใจให้แก่ชาวปัตตานีผู้มีใจน้อย

แต่ก็นำเป็นความภาคภูมิใจในบั้นปลายเสียมากกว่า เพราะ

